ב״ה

עבודת התפילה עפ׳ המהר״ל ואורות הרב קוק · שיעור - 14

המשך · קריאת שמע - כוונותיה. · וכן ענין - ברוך שם כבוד

(1

שְׁמַע קבל / והבן ישראל **יִשְׂרָאֵל** **יְהֹוָהאדני** אדון הכל / היה הוה ויהיה יאהדונהי

אֱלֹהֵינוּ הוא האלוה שלנו, שהוא תקיף / בעל היכולת ובעל הכוחות כלם **יְהֹוָהאדני** אדון הכל / היה הוה ויהיה יאהדונהי | **אֶחָד**

◆ יחיד ומיוחד שולט בשבעה רקיעים ובארץ

◆ מושל בארבע רוחות העולם.

(2

ואז כאשר שמע יעקב קבלת מלכותם ית׳ אז אמר ברוך שם כבוד מלכותו, כי כאשר השבטים היו אומרים שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד, ראוי ליעקב לומר ברוך שם כבוד מלכו׳ אחר הזכרת שמו, כי הזכרת השם הזה אינו כמו שאר הזכרת השם, כי בהזכרת השם הזה שהוא אחדותו ית׳ לגמרי כי זהו מלכות שמים לכך היה אומר יעקב ברוך שם כבוד מלכותו לעולם. ודבר זה עוד יותר מן מה שאמרו השבטים שמע ישראל ה׳ אלהינו, וברכה זאת אינו ראוי רק לאשר אינו גשמי, ויש לברך השם כי השם הוא דבר שכלי לגמרי, וראוי הברכה הזאת לעליונים אשר הם בלא גוף והם נבדלים ראוי להם ברכה זאת, וליעקב שהיה אחד מן האבות הקדושים בפרט ליעקב אשר היה קדוש כמו שבארנו זה במקום אחר (ישעי׳ כ״ט) דכתיב והקדישו את קדוש יעקב, ולכך במקום קדוש כמו ביהמ״ק עונים גם כן ברוך שם כבוד מלכותו (ברכות ס״ג א׳), ולכך יעקב שהיה הקדוש ראוי לו לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כאשר שמע מן בניו שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד. וקאמר נמירנהו לא אמרו משה לא נמירנהו אמרו יעקב. ומה שמשה לא אמר אותו, כי כל אחד מישראל יכול לומר שמע ישראל כמו שפרשנו אבל אין כל א׳ מישראל יכול לומר ברוך שם כ״מ, ולפי׳ לא אמרו משה ואמרו לא נמירנהו הרי אמרו יעקב, וזה מפני כי כבר אמרנו כי ראוי יעקב שהיה קדוש לומר ברוך שם כבוד מלכותו כאשר שומע מלכות שמים שנזכר בשמע ישראל, ומה שאמר ברוך שם כבוד מלכותו הוא מלכות שמים בשלמות כמו שאמרנו, והרי אנו צריכין לקבל עלינו מלכות שמים כמו יעקב שהיה מקבל מלכות שמים בשלימות.

(3

ולכך תקנו שיאמרו בחשאי כי באמת האדם מצד שיש בו נשמה נבדלת שהיא יושבת בנסתר, והנשמה היא קדושה נבדלת יכול לומר ברוך שם כבוד מלכותו, ולפיכך תקנו שיאמרו אותו בחשאי כמו שהנשמה שהיא קדוש׳ היושבת בסתר, אבל יעקב היה אומר ברוך שם כבוד מלכותו כי הוא קדוש בעצמו. לכך קאמר בגמרא נמירנהו ברוך שם כבוד מלכותו דבר זה גנאי, שהרי אין האדם שאינו קדוש ראוי לזה ואין ראוי לו לומר בשכ״מ, כי אין ראוי רק למי שהוא קדוש לגמרי. לא נאמר יש כאן צער כי יש כאן צד מכח הנשמה לומר ברוך שם כבוד מלכותו, וכאשר שומע הזכרת השם שהוא בשמע ישראל אם לא יאמר ברוך שם כבוד מלכותו אשר שבח זה שלימות קבלת מלכות שמים ולכך אמר יעקב ברוך שם כבוד מלכותו להשלים קבלת מלכות שמים אם לא יאמר יש כאן צער ר״ל חסרון. ולפיכך תקנו לומר בחשאי, כי מצד הנשמה הקדושה הנבדלת שיש באדם י״ל ברוך שם כבוד מלכותו, כי מצד הנשמה דומה האדם למלאך, וכמו שהמלאכים אומרים בשכ״מ מצד קדושתם כך מצד הנשמה יש לאדם לומר ג״כ בשכ״מ רק הגוף הוא מעכב, אבל יעקב שהיה קדוש בודאי היה יכול לומר, ולפיכך אם לא יאמר כלל יש כאן צער וחסרון לנשמה כי מצד הנשמה יש לומר ולכך תקנו לומר בחשאי. וד״ז כנגד הנשמה שהיא יושבת בנסתר, כמו שאמרו בפ״ק דברכות (י׳ ע״ב) מה הקב״ה יושב בנסתר כך הנשמה יושבת בנסתר, ומאחר כי ברוך שם כבוד מלכותו היא לנשמה בלבד תקנו לומר אותה בחשאי ובהסתר. וזה

(4

שאמר משל לבת מלך וכו׳, מדמה הנשמה לבת מלך שהיא בתו של הקב״ה. וביה״כ שהוא יום קדוש וישראל כולם קדושים שאין בהם דברים הגופנים שהם אכילה ושתיה ותשמיש המטה רחיצה סיכה נעילת הסנדל, אז בודאי אף היחיד אומר ברוך שם כבוד מלכותו, כי השבח הזה אינו שייך רק למי שהוא קדוש כמו שאמרנו. ולכך בבית המקדש שהוא קדוש אין עונין אמן רק ברוך שם כבוד מלכותו, ובק״ש תקנו לומר אותה בחשאי כי דבר זה הוא השלמת קבלת מלכותו. ויש לך להבין עוד העי״ן מן שמע גדולה וכן הד׳ מן אחד וזהו עד, כי ישראל הם עדות על הש״י שהוא אחד וכמו שאמרו במדרש (הובא בתוס׳ חגיגה י״ג, ב׳) ג׳ מעידין זה על זה ישראל ושבת מעידין על הקב״ה שהוא אחד, וכמו שבארנו זה בהקדמה לפי׳ מסכת אבות ועוד הארכנו במקום אחר ע״ש, והתבאר לך דברים ברורים והבן אותם:

מהר״ל · נתיב העבודה · פרק יד

(5

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בלחש, כי כנס״י אינה עוסקת ברעש להודיע שם כבוד מלכותו בעולם, כי אם תבא ברעש היתה צריכה להעריך קרבות רק בשביל ביטול ע״ז והודעת כבו מלכותו בעולם, כי אז* יש לחוש שיתערב בזה ג״כ יצרא דאהבת עצמו יותר מדאי, להרחיב גבול ממלכה ע״י חורבנם של אחרים, וכבוד שמים יהי׳ רק לכסות עינים.

וע״כ הצריך השי״ת כפרה למיעוט הירח, כי ע״ז מזדמן שתחת הכונה הטובה של עבודת ד׳ יסתירו עצה של עבודת עצמם, ולא תצא מזה הכונה של דעת ד׳ בעולם, שהיא אהבת חסד וצדקה.

ע״כ רק בלחש נזכיר כבוד שם מלכותו, להגדיל כבודו ית׳ בתוך בני ישראל, ועי״ז ממילא אור גדול יאיר בעולם, כי יראו כל העמים כי שם ד׳ נקרא עלינו, וישובו לעבוד את ד׳ שכם אחד, בדרכי ד׳ הטובים.

אמנם ביום הכפורים שאנו נפרשים מכל דברים חומריים, אין חשש לאמירה בקול רם, כי אם היינו בטוחים שרעיונינו יהי׳ תמיד רק לצד המעלה, למען כבודו יתעלה באמת, אז לא הי׳ שום חשש לעסוק בכל עז לטובת כלל האנושיות להאירם באור ד׳, כי למלאכי השרת שרצונם רק כבוד ד׳, יאתה להכריז בקול תמיד, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

(גנזי ראיה, ה)

הרב · קוק

(6

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם. ע״פ מש״כ הגר״י ביערות דבש, ״תאמר יש לה גנאי״ שהמלאכים אין להם רשות להזכיר השם כי אם לאחר ג׳ תיבות, ואנו אומרים שמע ומזכירים השם לאחר ב׳ תיבות, אמנם שישראל גבוהים מן המלאכים הוא מצד שעושים רצונו של מקום, אבל לב יודע מרת נפשו ואנו מחזיקים עצמנו לבלתי־ראויים, על כן אנו אומרים בשכמל״ו, אך שעת קבלת עול מלכות שמים היא שעת חדוה ואין להזכיר בה בפרהסיא שאינם ראויים, מפני המקטרגים שלא יטילו פגם ח״ו במצוה הגדולה העיקרית קבלת עומ״ש, אך ביוה״כ, דליכא רשות לאסטוני והשטן בחושבנא שס״ד ימים, אין לחוש ממקטרגים ואנו יכולים לאמרו בקול רם.

(עולת ראיה ח״ב עמ׳ שמה)